

32

בהר Behar

Leviticus 25:1-26:2

וידבר יהוה אל־משה בהר סיני לאמר:	1	spoke to Moses on Mount Sinai:
אֶל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר אֲנִי נֹתֵן לָכֶם וּשְׁבֹתָהּ הָאָרֶץ שְׁבֹת לִיהוָה: דַּבֵּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם כִּי תְּבֹאוּ	2	Speak to the Israelite people and say to them: When you enter the land that I assign to you, the land shall observe a sabbath of הוּא.
תִּזְרַע שָׂדֶךְ וְשֵׁשׁ שָׁנִים תִּזְמַר כְּרֶמְךָ וְאִסַּפְתָּ אֶת־תְּבוּאָתָהּ: שֵׁשׁ שָׁנִים	3	Six years you may sow your field and six years you may prune your vineyard and gather in the yield.
יִהְיֶה לָאָרֶץ שְׁבֹת לִיהוָה שָׂדֶךְ לֹא תִזְרַע וְכְרֶמְךָ לֹא תִזְמַר: וּבַשָּׁנָה הַשְּׁבִיעִית שְׁבֹת שְׁבֹתוֹן	4	But in the seventh year the land shall have a sabbath of complete rest, a sabbath of הוּא: you shall not sow your field or prune your vineyard.
לֹא תִקְצֹר וְאֶת־עֲנָבֶיךָ נִזְיַחְךָ לֹא תִבְצֹר שְׁנַת שְׁבֹתוֹן יִהְיֶה לָאָרֶץ: אֶת סִפְיֹת קִצְרֶךָ	5	You shall not reap the aftergrowth of your harvest or gather the grapes of your untrimmed vines; it shall be a year of complete rest for the land.
לֹא־כִלְהָ לָךְ וּלְעַבְדְּךָ וּלְאִמְתְּךָ וּלְשִׁכְיֶיךָ וּלְתוֹשֵׁבְךָ הַגֵּרִים עִמָּךְ: וְהָיְתָה שְׁבֹת הָאָרֶץ לָכֶם	6	But you may eat whatever the land during its sabbath will produce—you, your male and female slaves, the hired and bound laborers who live with you,
וּלְחִיָּה אֲשֶׁר בְּאַרְצְךָ תִּהְיֶה כָּל־תְּבוּאָתָהּ לֶאֱכֹל: וּלְבִהֲמֹתֶיךָ	7	and your cattle and the beasts in your land may eat all its yield.
פַּעַמִּים וְהָיוּ לָךְ יְמֵי שִׁבְעַת שְׁבֹתֹת הַשָּׁנִים תִּשְׁעַת וָאַרְבָּעִים שָׁנָה: וּסְפַרְתָּ לָךְ שִׁבְעַת שְׁבֹתֹת שָׁנִים שִׁבְעַת שָׁנִים	8	You shall count off seven weeks of years—seven times seven years—so that the period of seven weeks of years gives you a total of forty-nine years.
בַּעֲשׂוֹר לַחֹדֶשׁ בְּיוֹם הַכִּפּוּלִים תִּעְבְּרֻהוּ שׁוֹפָר בְּכָל־אַרְצְכֶם: וְהִעְבַּרְתָּ שׁוֹפָר תְּרוּעָה בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁבַעִי	9	Then you shall sound the horn loud; in the seventh month, on the tenth day of the month—the Day of Atonement—you shall have the horn sounded throughout your land
תִּהְיֶה לָכֶם וּשְׁבֹתָם אִישׁ אֶל־אֲחִיזָתוֹ וְאִישׁ אֶל־מִשְׁפַּחְתּוֹ תִּשָּׁבוּ: הַחֲמִשִּׁים שָׁנָה וּקְרַאתָם הָרֹר בָּאָרֶץ לְכָל־יִשְׂרָאֵל יוֹבֵל הוּא וּקְדַשְׁתָּם אֶת שְׁנַת	10	and you shall hallow the fiftieth year. You shall proclaim release*release Others “liberty.” throughout the land for all its inhabitants. It shall be a jubilee*jubilee Heb. yobel, “ram” or “ram’s horn.” for you: each of you shall return to your holding and each of you shall return to your family.
לָכֶם לֹא תִזְרַעוּ וְלֹא תִקְצְרוּ אֶת־סִפְיֹתֶיהָ וְלֹא תִבְצְרוּ אֶת־נִזְרֵיהָ: יוֹבֵל הוּא שְׁנַת הַחֲמִשִּׁים שָׁנָה תִּהְיֶה	11	That fiftieth year shall be a jubilee for you: you shall not sow, neither shall you reap the aftergrowth or harvest the untrimmed vines,
כִּי יוֹבֵל הוּא קֹדֶשׁ תִּהְיֶה לָכֶם מִן־הַשָּׂדֶה תֹּאכְלוּ אֶת־תְּבוּאָתָהּ:	12	for it is a jubilee. It shall be holy to you: you may only eat the growth direct from the field.
בַּשָּׁנָה הַיּוֹבֵל הַזֹּאת תִּשָּׁבוּ אִישׁ אֶל־אֲחִיזָתוֹ:	13	In this year of jubilee, each of you shall return to your holding.

- 14 When you sell property to your neighbor,*neighbor I.e., fellow Israelite; see v. 46. or buy any from your neighbor, you shall not wrong one another.
- 15 In buying from your neighbor, you shall deduct only for the number of years since the jubilee; and in selling to you, that person shall charge you only for the remaining crop years:
- 16 the more such years, the higher the price you pay; the fewer such years, the lower the price; for what is being sold to you is a number of harvests.
- 17 Do not wrong one another, but fear your God; for I יהוה am your God.
- 18 You shall observe My laws and faithfully keep My rules, that you may live upon the land in security;
- 19 the land shall yield its fruit and you shall eat your fill, and you shall live upon it in security.
- 20 And should you ask, "What are we to eat in the seventh year, if we may neither sow nor gather in our crops?"
- 21 I will ordain My blessing for you in the sixth year, so that it shall yield a crop sufficient for three years.
- 22 When you sow in the eighth year, you will still be eating old grain of that crop; you will be eating the old until the ninth year, until its crops come in.
- 23 But the land must not be sold beyond reclaim, for the land is Mine; you are but strangers resident with Me.
- 24 Throughout the land that you hold, you must provide for the redemption of the land.
- 25 If one of your kin is in straits and has to sell part of a holding, the nearest redeemer*nearest redeemer I.e., the closest relative able to redeem the land. shall come and redeem what that relative has sold.
- 26 If any party has no one to be redeemer but prospers and acquires enough to redeem with,
- 27 the years since its sale shall be computed and the difference shall be refunded to the party to whom it was sold, so that the person returns to that holding.
- ממכר לעמיתך או קנה מייד עמיתך אליתונך איש את־אחיו: וכי־תמכרו
- אחר היובל תקנה מאת עמיתך במספר שניתבואת ממכר־לך: במספר שנים
- מעט השנים תמעיט מקנתו כי מספר תבואת הוא מכר לך: לפי | רב השנים תרבה מקנתו ולפי
- תונך איש את־עמיתו ויראת מאלהיך כי אני יהוה אלהיכם: ולא
- ואת־משפטי תשמרו ועשיתם אתם וישבתם על־הארץ לבטח: ועשיתם את־חקלי
- ונתנה הארץ פריה ואכלתם לשבע וישבתם לבטח עליה:
- בשנה השביעת הן לא נזרע ולא נאסף את־תבואתנו: וכי תאמרו מה־נאכל
- לכם בשנה הששית ועשת את־התבואה לשלש השנים: וצויתי את־ברכתי
- ישן עד | השנה התשיעת עד־בוא תבואתה תאכלו ישן: וזרעתם את השנה השמינית ואכלתם מן־התבואה
- לא תמכר לצמחת כ־לי הארץ כ־גרים ותושבים אתם עמדי: והארץ
- ובכל ארץ אחזתכם גאלה תתנו לארץ:
- ומכר מאחזתו ובא גאלו הקרב אליו וגאל את ממכר אחיו: כ־ימוך אחיך
- ואיש כי לא יהיה־לו גאל והשיגה ידו ומצא כ־י גאלתו:
- ממכרו והשיב את־העדה לאיש אשר מכר־לו ושב לאחזתו: וחשב את־שני

- 28 If that person lacks sufficient means to recover it, what was sold shall remain with the purchaser until the jubilee; in the jubilee year it shall be released, so that the person returns to that holding.
- 29 If any party sells a dwelling house in a walled city, it may be redeemed until a year has elapsed since its sale; the redemption period shall be a year.
- 30 If it is not redeemed before a full year has elapsed, the house in the walled city shall pass to the purchaser beyond reclaim throughout the ages; it shall not be released in the jubilee.
- 31 But houses in villages that have no encircling walls shall be classed as open country: they may be redeemed, and they shall be released through the jubilee.
- 32 As for the cities of Levi, the houses in the cities it holds: Levi shall forever have the right of redemption.
- 33 *Meaning of first half of verse uncertain. Such property as may be redeemed from Levi—houses sold in a city it holds—shall be released through the jubilee; for the houses in the cities of Levi are its holding among the Israelites.
- 34 But the unenclosed land about its cities cannot be sold, for that is its holding for all time.
- 35 If your kin, being in straits, come under your authority, and are held by you as though resident aliens, let them live by your side:
- 36 do not exact advance or accrued interest,*advance or accrued interest I.e., interest deducted in advance, or interest added at the time of repayment. but fear your God. Let your kin live by your side as such.
- 37 Do not lend your money at advance interest, nor give your food at accrued interest.
- 38 I am your God, who brought you out of the land of Egypt, to give you the land of Canaan, to be your God.
- 39 If your kin under you continue in straits and must be given over to you, do not subject them to the treatment of a slave.
- בִּידֹהֶקֶת אֹתוֹ עַד שְׁנַת הַיּוֹבֵל וַיֵּצֵא בַיָּבֹל וְשָׁב לִאֲחֻזּוֹתָיו:
וְאִם לֹא-מִצָּאָה יָדוֹ הִי הִשְׁיֵב לוֹ וְהָיָה מִמֶּכְרוֹ
- חֹמֶה וְהָיְתָה גְּאֻלָּתוֹ עַד-תֵּתֶם שְׁנַת מִמְכְּרוֹ יָמִים תְּהִיָּה גְּאֻלָּתוֹ:
וְאִישׁ כִּי-יִמְכֹּר בַּיִת-מוֹשָׁב עִיר
- (לֹא) חֹמֶה לְצִמְיַתָּהּ לִקְנָה אֹתוֹ לְדֹרֹתָיו לֹא יֵצֵא בַיָּבֹל:
עַד-מָלְאֵת לוֹ שְׁנָה תְּמִימָה וְלֹא הָיְתָה אֲשֶׁר-בְּעִיר אֲשֶׁר-לוֹ
וְאִם לֹא-יִגְאָל
- חֹמֶה סָבִיב עַל-שְׂדֵה הָאָרֶץ יִחְשָׁב גְּאֻלָּהּ תְּהִיָּה-לּוֹ וּבַיָּבֹל יֵצֵא:
וּבְתֵי הַחֲצִלִּים אֲשֶׁר אֵין-לָהֶם
- וְעָרֵי הַלְוִיִּם בְּתֵי עָרֵי אֲחֻזָּתָם גְּאֻלָּת עוֹלָם תְּהִיָּה לָלְוִיִּם:
- אֲחֻזָּתוֹ בַּיָּבֹל כִּי בְתֵי עָרֵי הַלְוִיִּם הוּא אֲחֻזָּתָם בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל:
וְאֲשֶׁר יִגְאָל מִן-הַלְוִיִּם וַיֵּצֵא מִמֶּכְר-בֵּית וְעִיר
- וְשְׂדֵה מִגְרֶשׁ עָרֵיהֶם לֹא יִמְכֹּר כִּי-אֲחֻזָּת עוֹלָם הוּא לָהֶם:
- אֲחִיךָ וּמֵטָה יָדוֹ עִמָּךְ וְהִחְזִיקְתָּ בּוֹ גֵּר וְתוֹשָׁב וְחֵי עִמָּךְ:
וּכְיִימוֹךְ
- אֲלִתֶּקֶח מֵאֹתוֹ נֶשֶׁךְ וְתִרְבִּית וַיֵּרָאֵת מֵאַלְהֶיךָ וְחֵי אֲחִיךָ עִמָּךְ:
- אֶת-כֶּסֶפְךָ לֹא-תִתֶּן לוֹ בְּנֶשֶׁךְ וּבִמְרִבִּית לֹא-תִתֶּן אֶכְלֶךְ:
- מִצָּרִים לִתֵּת לָכֶם אֶת-אָרֶץ כְּנָעַן לְהִיּוֹת לָכֶם לְאֱלֹהִים:
אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם אֲשֶׁר-הוֹצֵאתִי אֶתְכֶם מִמִּצְרָיִם
- וּכְיִימוֹךְ אֲחִיךָ עִמָּךְ וְנִמְכַּרְלָךְ לֹא-תַעֲבֹד בּוֹ עֲבַדֶּת עֲבָד:

- 40 כשִׁכִּיר כְּתוּשָׁב יִהְיֶה עִמָּךְ עַד־שְׁנַת הַיָּבֵל יַעֲבֹד עִמָּךְ: Remaining with you as a hired or bound laborer, they shall serve with you only until the jubilee year.
- 41 הוּא וּבָנָיו עִמּוֹ וְשֵׁב אֶל־מִשְׁפַּחְתּוֹ וְאֶל־אֲחֻזַּת אָבִיתָיו יָשׁוּב: וַיֵּצֵא מֵעִמָּךְ 41 Then they, along with any children, shall be free of your authority; they shall go back to their family and return to the ancestral holding.—
- 42 הֵם אֲשֶׁר־הוּצָאתִי אֹתָם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לֹא יִמְכְּרוּ מִמִּכְרֹת עֶבֶד: כִּי־עֲבָדִי 42 For they are My servants, whom I freed from the land of Egypt; they may not give themselves over into servitude.—
- 43 לֹא־תִרְדֶּה בּוֹ בַּפֶּךְ וִירֵאתָ מֵאלֹהֶיךָ: 43 You shall not rule over them ruthlessly; you shall fear your God.
- 44 יְהִיו־לְךָ מֵאֵת הַגּוֹיִם אֲשֶׁר סְבִיבְתֶיכֶם מֵהֶם תִּקְנוּ עֶבֶד וְאָמָה: וְעַבְדְּךָ וְאָמָתְךָ אֲשֶׁר 44 Such male and female slaves as you may have—it is from the nations round about you that you may acquire male and female slaves.
- 45 אֲשֶׁר עִמָּכֶם אֲשֶׁר הוּלִידוּ בְּאַרְצְכֶם וְהָיוּ לָכֶם לְאֻחָזָה: וְגַם מִבְּנֵי הַתּוֹשְׁבִים הַגֵּרִים עִמָּכֶם מֵהֶם תִּקְנוּ וּמִמִּשְׁפַּחְתָּם 45 You may also buy them from among the children of aliens resident among you, or from their families that are among you, whom they begot in your land. These shall become your property:
- 46 וּבְאֻחֵיכֶם בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל אִישׁ בְּאֻחֵיו לֹא־תִרְדֶּה בּוֹ בַּפֶּךְ: אֹתָם לְבָנֵיכֶם אַחֲרֵיכֶם לְרֶשֶׁת אַחֲזָה לְעֹלָם בָּהֶם תַּעֲבֹדוּ וְהִתְנַחֲלֵתֶם 46 you may keep them as a possession for your children after you, for them to inherit as property for all time. Such you may treat as slaves. But as for your Israelite kin, no one shall rule ruthlessly over another.
- 47 וּמִן אַחֲדֵי עַמּוֹ וְנִמְכָּר לְגֵר תּוֹשֵׁב עִמָּךְ אִוְלָעֵקֶר מִשְׁפַּחַת גֵּר: וְכִי תִשְׁיַג יָד גֵּר וְתוֹשֵׁב עִמָּךְ 47 If a resident alien among you has prospered, and your kin, being in straits, comes under that one's authority and is given over to the resident alien among you, or to an offshoot of an alien's family,
- 48 אַחֲרֵי נִמְכָּר גֹּאֲלָהּ תִּהְיֶה־לּוֹ אֶחָד מֵאֻחָיו יִגְאֹלֶנּוּ: [your kin] shall have the right of redemption even after having been given over. [Typically,] a brother shall do the redeeming,
- 49 אוֹ־מִשְׁאָר בְּשָׂרוֹ מִמִּשְׁפַּחְתּוֹ יִגְאֹלֶנּוּ אוֹ־הַשְׂיֵגָה יְדוֹ וְנִגְאֹל: אוֹ־דָדוֹ אוֹ בֶן־דָּדוֹ יִגְאֹלֶנּוּ 49 or an uncle or an uncle's son shall do the redeeming—anyone in the family who is of the same flesh shall do the redeeming; or, having prospered, [your formerly impoverished kin] may do the redeeming.
- 50 הַיָּבֵל וְהָיָה כְּסָף מִמִּכְרוֹ בְּמִסְפַּר שָׁנִים כִּימֵי שִׁכִּיר יִהְיֶה עִמּוֹ: וְחֹשֶׁב עִם־קִנְיָהּ מִשְׁנֵת הַמִּכְרוֹ לוֹ עַד שְׁנַת 50 The total shall be computed with the purchaser as from the year of being given over to the other until the jubilee year; the price of sale shall be applied to the number of years, as though it were for a term as a hired laborer under the other's authority.
- 51 אִם־עוֹד רַבּוֹת בְּשָׁנִים לִפְיָהֶן יֵשִׁיב גֹּאֲלָתוֹ מִכְּסָף מִקְנָתוֹ: 51 If many years remain, [your kin] shall pay back for the redemption in proportion to the purchase price;

- 52 and if few years remain until the jubilee year, so shall it be computed: payment shall be made for the redemption according to the years involved.
- 53 One shall be under the other's authority as a laborer hired by the year; the other shall not rule ruthlessly in your sight.
- 54 If not redeemed in any of those ways, that person, along with any children, shall go free in the jubilee year.
- 55 For it is to Me that the Israelites are servants: they are My servants, whom I freed from the land of Egypt—I, your God הוהי.
- בשננים עד־שנת היכל וחשב־לו כפי שליו ישיב את־גאלתו:
ואם־מעט נשאָר
- כשכיר שנה בשנה יהיה עמו לא־יִרְדְּנוּ בפרך לעיניו:
- ואם־לא יגאל באלה ויצא בשנת היכל הוא ובניו עמו:
- הם אשר־הוצאתי אותם מארץ מצרים אני יהוה אלהיכם:
כי־לי בני־ישראל עבדים עבדי

26

- 1 You shall not make idols for yourselves, or set up for yourselves carved images or pillars, or place figured*figured Meaning of Heb. maskith uncertain; cf. Num. 33.52. stones in your land to worship upon, for I הוהי am your God.
- 2 You shall keep My sabbaths and venerate My sanctuary, Mine, הוהי's.
- לא תתנו בארצכם להשתחוות עליה כי אני יהוה אלהיכם:
לכם אלים ופסל ומצבה לא־תקימו לכם ואבן משכית
לא־תעשו
- את־שב־ותי תשמרו ומקדשי תיראו אני יהוה: